

חידות לפרשת שמות

הרב זאב וייטמן

א. משה - כתוצאה מדבריו,

פעמיים - מתלוננים עליו.

בתחילה - מואשם שדבריו מזימה להריגה,

ובשניה - שדבריו יהוו עילה להריגה.

בראשונה - טרוניה על היותו שופט,

בשניה - בקשה להשפט.

מה למשה גורמות

אלו שתי ההאשמות?

ועוד ברש"י חפש ותמצא,

ששתי התלונות מאותו מוצא.

ב. פעם אחת בתורה

אדמה קדושה הוזכרה.

היכן משכנה של הקרקע הקדושה,

הנזכרת אצלנו בפרשה?

*

והנה מעט לאחר חתימת התורה,

על עוד אדמה קדושה - ב"הושע" נקרא.

אך שלא כקודמתה - זו השניה,

בארץ ישראל מעבר לירדן - מצויה.

*

לביטוי וציון הקדושה -

בשני המקומות - אותה דרישה.

אם תעיין בסוף מסכת "ברכות" - במשנה

תמצא היכן זו ההלכה - לדורות נתיישמה.

ג. ביצוע שליחות ומשימה -

במהרה - קודם הצפוי - נסתיימה.

עובדה זו מעוררת תמיהות,

גם אצלנו וגם בתולדות.

ד. שיר נחמד למדנו בגן,

על תיבה קטנה ששטה דומם.

אלא שעיון בפסוקים,

אותנו עשוי להחכים,

שאוּלֵי, זו התיבה כלל לא שטה,

ואולי במיים כלל לא הִיְתָה.

ובכן, היכן הושמה זאת התיבה,

שהפעוט שבה הוסתר והוחבא?

לזאת השאלה תמצא עזרה

אצל בכיר מתרגמי המקרא.

ה. אם בשירי הגן עסקנו,

הרי ששיר נוסף שם למדנו.

שיר על ארץ זבת חלב ודבש -

לב כל ילד במהרה כבש.

מילות שיר זה שלכל ידועות,

פעמים רבות - בתורה מופיעות.

בפרשה אצלנו - לראשונה,

ועוד בסדרה חזר ונשנה.

בדוק מדוע כפולה ההזכרה

של אמירה זו - אצלנו בסדרה.

ו. בין תחילת ספר שמות לסיומו שנים רבות,

מעל מאתיים שנה - להן חולפות,

רובן - בשני הפרקים הראשונים נסקרות.

התדע על כמה שנים

כל שאר הפרקים מספרים?

ז. למול את הבן - גם אישה כשרה,

זאת, למדנו אצלנו בסדרה.

מה ההוכחה

לזאת ההלכה?

החידות נכתבו ע"י הרב וייטמן בהיותו רב קיבוץ כפר עציון, בשנת התשד"מ.

התשובות נכתבו ע"י צוות אתר ישיבה.

ח. מצא היכן בפרשה נחבאים
כל אלו הדברים הבאים:
חַרַשׁ, שֵׁלֵג, שׁוֹטְרִים וּשְׂכֵנָה,
כולם בפרשה מופיעים לראשונה.
מָלוֹן - פעם אחרונה בתורה,
שֵׁלֶשׁוּם - בשתי פרשיות שונות בסדרה.

ט. בפרשתנו רבות הן הדוגמאות,
למילים שבמשמעות שונה מהרגיל מופיעות
(כוונת ציון הכוכביות (*)) שברש"י התשובות מצויות):
בתים* - ולא למגורים,
תוכן - ולא זה שבספרים.
מסכנות* - המלאות אוצרות,
הצלה (נצלתם) - ולא מצרות.
צור - ולא שכנה לצידון,
לחם* - והוא איננו מזון.
אחרון - שהוא במרכז,
חדש* - ולא ממש.

י. בפרשת "שמות"
לא רבים הם השמות.
ובכל אופן, שבעה דורות רצופים,
ששה מתוכם (הגברים) - בשמותם נזכרים.
אם תחקור היכן נולד כל אחד מהאישים,
תגלה מקומות שונים ומרוחקים.

י"א. מצא דמויות בפרשתנו,
שאינן נזכרות בשמן,
ורק בפרשת וארא
מתגלה זהותן.

תשובות

- א. בתחילה, שני העברים הנצים גוערים במשה "מי שמך לאיש שר ושופט עלינו" (ב'),
י"ב, בעקבות זאת משה בורח למדין.
בשניה, שוטרי בני ישראל אמרו למשה ואהרן "ירא ה' עליכם וישפוט" (ה', כ"א),
בעקבות זאת משה מתפלל לה!
רש"י בשני המקומות כותב שהיו אלו דתן ואבירם.
ב. במעמד הסנה בהר סיני נאמר למשה "של נעליך מעל רגליך כי המקום אשר אתה
עומד עליו אדמת קודש הוא" (ג', ו').
ביריחו המלאך נגלה ליהושע ואומר לו "של נעלך מעל רגלך כי המקום אשר אתה
עומד עליו קדש הוא" (יהושע ה', ט"ו).
לבית המקדש אסור להיכנס עם מנעלים "לא יכנס להר הבית במקלו ובמנעלו
ופונדתו ובאבק שעל רגליו" (ברכות פרק ט' משנה ה').
ג. בנות יתרו בעזרת משה משקות את את הצאן במהירות ובאות ליתרו, ויתרו שואל
"מדוע מיהרתן בא היום" (ב', י"ח).
בברכת יצחק ליעקב ועשו, יעקב ממהר להביא את המטעמים ליצחק, ויצחק שואל
"מה זה מיהרת למצוא בני" (בראשית כ"ז, כ').
ד. "ותשם בסוף על שפת היאור" (ב', ג'), ובאונקלוס - "ושויתיה ביערא על כיף נהרא"
(תרגום - ותשם ביער על חוף הנהר).
ה. "ולהעלותו מן הארץ ההיא אל ארץ טובה ורחבה אל ארץ זבת חלב ודבש" (ג', ח'),
"אל ארץ זבת חלב ודבש" (ג', י"ז).
ו. ספר שמות נמשך 211 שנים, מירידת שבעים נפש למצרים בשנת ב' אלפים רל"ח
לבריאת העולם, עד הקמת המשכן, שנה לאחר יציאת מצרים ב-ב' אלפים תמ"ט.
שני הפרקים הראשונים: 209 שנים
מעמד הסנה, עשרת המכות, ויציאת מצרים (פרשות שמות - בא): שנה אחת (ניסן ב'
תמ"ז - ניסן ב' תמ"ח).
מיציאת מצרים עד מתן תורה (בשלח - משפטים): שבעה שבועות (ט"ו ניסן - ז' סיון ב'
תמ"ח).
בניית המשכן (תרומה - פקודי): עשרה חודשים (ז' סיון ב' תמ"ח - א' ניסן ב' תמ"ט).
ז. צפורה אשת משה מלה את אליעזר בנה.
ח. "מי ישום אילם או חרש" (ד, י"א)
"והנה ידו מצורעת כשלג" (ד', ו')
"ויכו שוטרי בני ישראל" (ה', י"ד)
"ושאלה אשה משכנתה" (ג', כ"ב)
"ויהי בדרך במלון" (ד', כ"ד), מופיע גם בבראשית מ"ב, כ"ז; מ"ג, כ"א.
"לא איש דברים אנכי גם מתמול גם משלשום" (ד', י'), "ללבון הלבנים כתמול שלשום"
(ה', ז')

ט. "ויטב אלוקים למילדות ויעש להן בתים" (א', כ"א) - בתי כהונה, לוייה ומלכות.
"ותוכן לבנים תתנו" (ה', י"ח) - מספר הלבנים שאתם עושים בכל יום תמשיכו לעשות.
"ויבן ערי מסכנות" (א', י"א) - בתי אוצרות.
"ונצלתם את מצרים" (ג', כ"ב) - ותרוקנו את מצרים.
"ותקה צפרה צור" (ד', כ"ה) - אבן צור.
"קראן לו ויאכל לחם" (ב', כ') - ישא אחת מכן לאשה.
"והאמינו לקול האות האחרון" (ד', ח') - אות זה (היד המצורעת) היה האות האמצעי משלושת האותות.
"ויקם מלך חדש" (א', ח') - מלך חדש ממש, או המלך הקודם ונתחדשו גזירותיו.
י. "אברהם (ב', כ"ד), יצחק (שם), יעקב (שם), לוי (א', ב'), יוכבד (ב', א'), משה (ב', י'), גרשום (ב', כ"ב).
מקום הלידה: אברהם באור כשדים, יצחק בבאר שבע, יעקב בארץ הנגב, לוי בחרן, יוכבד בין חומות מצרים, משה במצרים, גרשום במדין.
י"א. "וילך איש מבית לוי ויקח את בת לוי" (ב', א') - "ויקה עמרם את יוכבד דודתו לו לאשה" (ו', כ').